

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj VIII.

V Ljubljani 11. kozoperska 1855.

List 41.

Iz Amerike.

Iz lista našiga rojaka, prečastitiga franciškana O. Otona Skola-ta do prečastitiga provinciala horvaško-kranjskiga razdelka. Iz misioniša Wolfsriver-a Falls Javano 15. ročnika 1855.

S tem pismam, prečastiti bratje! Vam bom naznanil, kako neskončno usmiljeni Bog svoje kersansko-katoliške divjake v ti moji daljni pušavi severne Amerike s svojo sveto previdnostjo in dobroto vlada, in kako nejevernikom luč svojih gnad z zveličavnim prerojevanjem v s. kerstu deli. Polnih osem let sim bil v Lapointe-du-Lac-u zgornjim med Očipve-indijansko občino, sim jim duhovno pomoč delil, ter jih z Božjo pomočjo po svoji zmožnosti z besedo in z djanjem po poti čednosti vodil. Zdaj pa so blagovolili moj ljubljani Milwaukie-ski škof v državi Wisconsin, preč. g. Jan. Martin Henni, me s pismam iz Lapoint-a poklicati ter me med Manomini-Indijane predstaviti *), de bom tukaj svoje misionske dela opravljal. 9. kozop. 1853 sim stopil v Lapoint-u v parobrod in sim čez več dni Milwaukie dosegel. Tukaj so me prečastitljivi škof prav prijazno sprejeli in veselo objeli. En teden sim pri njih ostal in so me prav blagoselčno in gostoljubno imeli, so mi razkazali svojo prezalo veliko stolno cerkev in druge lepe poslopja, ki so za mnoge duhovne naprave zidane. Veliko duhovnov petrinarjev, mojih tovaršev, razdeljenih po njih misionih, kakih 10 ob enim dnevu, je prišlo prečastitljiviga škofa obiskat. Vsi so bili prav priljudni, večidel nemci in avstrijanci. Poslovim se pa s svojim škofam in se peljem z barko proti Green-Bay-i, in 3. listop. sim dosegel Oconto. Ondi sim ostal pol leta med Indijani, ter sim Božjo službo opravljal. Prihodnjo spomlad v vel. travnu 1854 sim dospel v Wolfsriver Falls (ali po indijansko Javano sagaigan) in tukaj sim zdaj med Manomini-Indijani v svojim odločenim misionu. Ta kraj je prijetin in lepo suh; zemlja je perst in pesek, pa rodovitna. Le škoda, de jutranji mraz, ki terpi do srede rožnika, mlade sadeže pokončuje in zaduši. Morajo torej bolj pozno sejati, ker pa mraz že v kozop. nastopi, setve ne morejo popolnoma dozoreti, torej je vedno velika pritežnost za Indijansko blagostanje in lakota je pogosto. V

Wolfsriver Falls pridši, sim divjakam nar pred priporočil, de bi mi jezeru Javano nasproti zidali hišo in cerkev, ktera bi vse (todne) Indijane obsegla. Preskerbel sim desk, žebļev in vsiga potrebniga, jim tudi orodja dal, in tako je delo počasi napredovalo. Vse poslopje je iz samih dilj in iz kolov v tla zabitih, pokrito pa je s cedrovim lubovjem. Ko je bila hiša in kapela skorej že dodelana, so mi spravili moji divji logarji mojo robo iz Oconta, nekaj na svojih herbtih, nekaj pa na konjih. V kakih 2 mescih je bila hiša dodelana, nekoliko poznejši pa kapela. Začel sim v novi hiši svoje kristjane dan na dan učiti v veri, v molitvah in svetih opravilih, in priučili so se v kratkim v moje veliko veselje. Ob enim sim pripravljaj nekaj ajdov za sv. kerst. V poldrugim letu, to je, od 27. listop. 1853, do zgorej imenovaniga dně sim s pomočjo dobrotljiviga Boga 202 nejevernika kerstil, ter jih sprejel v sveto Cerkev. Moji novi kristjani tukaj se dobro derže besede Božje, hodijo ob nedeljah in praznikih v lepim redu v cerkev, sovražijo tatvino, jezo, pijanost in enake ostudne pregrehe, ljubijo mir, edinost in zmernost, tako, de ni nikoli med njimi pijaniga viditi. Večkrat jih opominjam, de naj ti lepi čednosti zvesti ostanejo. Prav pogosto k spovedi hodijo in svete zakramente z nar večji pobožnostjo prejemajo. Tudi se njih gorečnost posebno razodeva ob dnevih cerkvenih odpustkov. Ob takih časih jih v cerkvi zbiram, kamor jih vse nagnjeteno pride. Vse svoje dela za ta čas na strani pustijo, de bi svete odpustke zadobili. Ob dnevih odpustkov jim pridigam, koga de so odpustki, od njih zveličavniga dobička, moči in delavnosti, in pa od skrivnosti, zavoljo ktere nam cerkev tisti dan odpustke deli. Zares prav težko je, Indijanam od odpustkov prav dopovedati, ker so že tako prav počasne pameti, in še indijanski jezik za to nikakoršne prave besede nima. Vender sim toliko dosegel, de razumejo zapopadek odpustkov s popisovanjem, de jih cenijo in si skerbno prizadevajo, se jih vdeleževati. Priprosta beseda pri divjakih vse velja in le tako pridejo k spoznanju dolžnost do Boga. Vsi štirje veliki nadglavarji in glavarji gredo ob postavljenih dnevih odpustkov k spovedi, k sv. Obhajilu in ta čas v zgolj pobožne opravila obračajo. Sploh pa jih k svetimu obhajilu toliko prihaja, de zavoljo obilnosti ni moč števila vediti. Stari, mladi, veliki in mali se z veliko pobožnostjo približujejo k mizi Gospodovi med sv. mašo po mašnikovim obhajilu. Po sv. maši se indijska pesem zapoje, potem molim občini sv. roženkranc, ali v Očipve- ali pa v Manomini-indijanskim jeziku, in poslednjič molimo še skupaj

*) Lapointe je zdaj pod novo škofijo prečastitiga škofa g. Friderika Baraga, de bi pa Milwaukie-ski škof ne bili misionarja O. Skola-ta zgubili, so ga pred obmejenjem nove g. Baraga-tove škofije predstavili iz Lapointa. Vred.

nekaj očenašev in česenasimarij v namen s. Cerkve za blagor sv. Cerkve in za papeža. Pri vsih teh molitvah se jim poprej razlaga in pové, de vedó, za koga in kako de jim je moliti, in kakošne obćutke de naj obudujejo. (K. sl.)

Ana Marija Nash.

Pred nekoliko dnevi je šla iz Indije skoz Ljubljano na Parsko v svoj samostan nazaj Ana Marija Nash, nuna iz reda tako imenovanih angleških gospodičin. Dogodbe s to mučeniško osebo bi zamogle cele bukve napolniti. Ana je namreč spreobrnjenka iz Angleškiga, je bila že kakih 10 let v kloštru v Aschaffenburg-u, in je lansko leto še s tremi tovaršicami šla v jutrovo Indijo v mission. Po nesreči pa njen, še anglikanski brat, v državni službi v Madras-u zvé, de ima njegova sestra priti in jo pristreže. Povabi jo, de naj ga gre nekoliko obiskati, po tem pa je ne pusti več od sebe. Bila je skoz štiri mesce takorekoč jetnica. Vse katoliške bukve, svete podobe itd., celo obleko so ji požgali, ter silili v anglikansko cerkev hoditi, desiravno je v Madras-u tudi katoliška Božja hiša. Molitve svojiga reda je k sreči iz glave znala, ter jih natihamo opravljala. Mogla je tudi pri vsih kratkočasih s svojo žlahto pričujoča biti. Namenili so ji bili, de mora zopet protestantovska biti in se z nekim pastorjem omožiti. Tudi so jo primorali, pisati v Patno, kamor je bila namenjena in so njene tovaršice bile odšle, de je zdaj protestantovska, in njen brat je tudi vse popotne stroške povernil in v Patno poslal. S težkim trudam se jim je poslednjič izmotala, ter so jo le s tem pristavkam izpustili, de gre k svojim staršem na Angleško. Brat ji vso pot odkaže in plača. Ko pa terpežena sirota v Kairo pride, pri 00. Franciskanih pomoči iše in jo najde. Ostane tudi skoz nekaj tednov v nunskim samostanu kakor prikrita, in se potem pod spremstvom misjonarja O. Venceslava Netherda spismam od ondotniga škofa oskerbljena dalje na pot v Aleksandrijo podá. Berž ko je bil brat zvedil, de ne gre na Angleško, je pisal angleškemu kanclerju, jo zasledovati, ter jo ali v Madras, ali pa na Angleško odpraviti. Bila je tedaj spet v veliki nevarnosti in le po posebni skerbljivosti 00. Franciskinov noviga jetništva obvarovana. V Aleksandrii je dobila popotni list (pos) od avstrijskiga general-konzulata in je potem nekoliko varniši, če tudi ne čisto brez skerbí, dalje popotvala skoz Terst proti Parskimu. Ana ima na Angleškem (če se ne motim v Southamu) še svoje starše; dva brata (eden dvojčič ž njo) sta anglikanska duhovna, stareji sestra, tudi katoličanka, je nuna v Bruselu v Belgii. Njeni ljudje so silo hudi sovražniki katoličanstva in ravno strašno zaničevanje katoliške vere in pa merzlota in praznota anglikanizma je njeno starši sestro nagnilo, de je začela zastran vere premišljevatí in brati, in njeno nedolžno serce je našlo, česar je iskalo. Pridobila je tudi svojo mlajši sestro, namreč Ano. Ena je v 14., ena pa v 17. letu k katoliški veri prestopila. Tako Bog tudi krivovercam povsod ponuja gnado; vsak jo najde, kdor je iše. Dokler ste bili sestri pri starsih, ste bile le skrivaj katoličanke. Ana je neki z izgovoram kratkočasniga popotvanja prišla na Nemško, pride v Aschaffenburg v ženski samostan brez poprejšne misli, v njem ostati, in Božji sklepi je ne pusté več iz njega. Po mnogim terpljenji in strahu na Jutrovim gre

tedaj nevesta Kristusova spet v svoj samostan na Parsko.

Vihar, ki v zavetje pelje.

Kako nezapopadljive so pota Božje previdnosti in pa tudi kako usmiljene in ljubeznjive! Marsikdo ne mara za Boga, svojiga stvarnika, in hodi po potih, ki so mu v pogubljenje; ali naš Oče v nebesih vender ne pozabi nehvaležniga otroka, temuč čuje nad njegovimi stopinjami ter jih k dobri mu vodi. Ako se ubogi popotnik boján in trudin zgrudi, dostikrat zagleda očetovo hišo, ki jo je ravno kar zaničeval: ne vé sicer, kako je do praga prišel, pa vender vanjo stopi, in dobro mu je. Takim prigodbam se sme tudi naslednja pristevati.

Mlad protestant, rojen na Švajcarskim blizo Genf-a, se je 26. listopada 1854 iz francoskiga primorskiga mesta „Havre“ v Ameriko podal. Na ladii je bilo razun njega še 21 protestantov; drugi popotniki so bili katoličani. Šli so v Kalifornijo; poželenje zlata jih je tje gnalo. Le malokdo je mislil na zaklade, za ktere naj bi se veliko bolj trudili, kakor za vse zlate in sreberne jame stariga in noviga sveta. Med popotniki je bil tudi ponižen učenec Gospodov, eden zmed tistih za Božjo čast vnetih mašnikov, ki vsako leto iz Liona na vse kraje sveta gredó, ne de bi zlata nabrali, temuč de bi duš pridobili. Vreme vožnji ni bilo ugodno. Dva silna viharja so bili popotniki že prestali, kar jih je jel 2. svečana tekočiga leta še veliko huji vihar stiskati, in poslednjič je še ladija z vso silo v neko drugo ladijo zadela. Ni bilo več upanja rešenja; nesrečni so le trenutka pričakovali, ko bodo v globočino morja potopljeni. Ko je pa nevarnost nar večí, mašnik pred nesrečne tovarše stopi ter jim s terdnim glasom reče: Bratje, zaupajte! prečisto Devico Marijo, ki nje praznik (svečnico) dans obhajamo, serčno prosimo, de naj nas njena priprošnja dans in ves čas naše vožnje brani in varuje. Kakor iz vsih ust je donelo: Bomo jo prosili, bomo. Kaj pa protestantje, ki so pri nas, mašnik dalje govori, ali si bodo tudi oni Marijo vprihodnje mater zvolili, ako nas bo iz nevarnosti rešila? Ne obotavljajo se dolgo, tudi oni vsi reko, de. Priserčna molitev se kvisko povzdigne in oblake predere; kmalo so uslišani; v malo urah vihar utihne — vsa nevarnost mine, zbegani popotniki spet oživijo. Hvaležnost in veselje otetih se ne more popisati. Protestanti, serčno ginjni, so obljubo zvesto spolnili. Ko so bili po gorečim mašniku podučeni, so vsi katoliško vero spoznali, ter so zakrament sv. pokore in sv. Rešnjiga Telesa prejeli. Na ladii je bil altar napravljen, kjer so vsi popotniki vsak dan klečé Bogu hvalo dajali.

Daljno popotvanje je bilo srečno: 12. rožnika t. l. so v Šentfrancišk prišli; in njih perva pot na kopnim je bila v cerkev k sv. maši, de bi se še enkrat Bogu priserčno zahvalili, ki jih je bil tako milostivo otel. Kaksne čutila so serca spreobrnjencov prehajale, si je lahko misliti; sej niso bili samo po telesu oteti — vihar jih je bil tudi v zavetje svete matere katoliške cerkve pripeljal, ktera edina je bramba in varstvo zoper nevihte verskih zmotnjav in dvomov.

(To prigodbo je popisal zgorej imenovani Švajcar v pismu do svoje sestre, ki blizo Dunaja prebiva. Pred dvema letama je posebna Božja

previdnost tudi njo v katoliško cerkev nazaj pripeljala.) Oester. Volksfr.

Nekaj za modre, ki niso modri.

V nekim mestu sim mogel redno katoliške bolnike v bolnišnici obiskovati, se bere v izpiskih iz ameriških misionov. Ležal je pa tu človek, ki je bil do protestantskih pastorejv, kakor do katoliških mašnikov čisto merzel. Nobeno versko opravilo, še tako visoko, ga ni nič ginilo. Stopim k njemu in ga poprašam, kakošne vere de je. „Mornar sim.“ Ne prašam po pravilu, ampak za vero. „Nimam nobene vere; bil sim čez štirideset let na morji, sim služil, obljubim de, pri vsih brodovjih gotovo vsiga sveta: v Kitaji, v Avstralii, Evropi in Ameriki sim vidil pristaniša. Vidil sim veliko vér; ali nobena ni imela ne repa ne glave (to je, se mu ni zdela po pameti, de bi bila Božjimu veličanstvu in človeškim potrebam primerjena). Ako bi mogel ktero najti, de bi imela glavo in rep, rad bi se je prijel.“ Imate li kake bukve? „Imam; neki pohajač mi je nekda te-le tu posilil, (izleče novi zavet) — pa jih nisim nikoli bral.“ — Bi li hotli pregledati ene bukve naše vere? „I no, Vi niste viditi kakor pohajač, dajte mi ene.“ Dam mu katekizem, ki ga je kar berž prebral. Ko zopet pridem, mi k sebi migne: „Gospod fajmošter! Vaša vera ima glavo in rep; tu je vender kaj pametniga; vedno sim si tako vero želel. Ako Vam je kolikaj nad zgurancam ležeče, sprejmite me.“ Začel sim ga učiti. Ko sim mu jel kak oddelk vere praviti, je rekel: „Gospod fajmošter, kaj se trudite, lejte, tukaj je ravno tako, sim že bral.“ Ko sim mu pravil kako priliko, začne premetavati po svetim pismu, ki ga je zraven kersanskiga nauka marljivo bral, pa reče: „Lejte, tukaj je ravno tako, kakor ste rekli.“ Bil je on verla, poštena, goreča duša, brez vsake hinavšine in potuhe. Zdravnik te bolnišnice je bil kvekar, ki je rad pridigoval in je bolnikom namesto zdravila vlival sv. duha (po svojih mislih namreč). Gosp. zdravnik — reče nekda mornar — od kod vi zajemate svoj nauk? „Iz sv. pisma.“ Tudi jest imam tukaj biblijo, vidite jo; glejte! Jezus ni zapovedal, sv. pisma brati, ampak sveto cerkev poslušati; cerkev pa je zidal na sv. Petra — skalo, ktere pekel ne bo mogel premagati. Čakajte, ako Vi ne morete, Vam bom jest našel, kje je to pisano. Gospod zdravnik, ne mislite, de smo neumni, pustite pridiganje, pa dobre recepte pišite. Zdravnik ni več pridigoval, dokler je bil mornar v bolnišnici. Zag. list.

Ogled po Slovenskim.

Iz Ljubljane. V dosego samostalnih duhovnij je bilo 2., 3. in 4. kozoperska v škofjski pisarnici navadno veliko spraševanje. Vprašanja so pa bile: E jure ecclesiastico: 1. Quid parochus, quae ejus ad episcopum relatio, et quae ejus respectu parochianorum tam officia quam jura? 2. Quid sepultura ecclesiastica, et quibus personis deneganda? 3. Quid agendum parochus catholico, si quis parochianorum matrimonium mixtum contrahere cupiat? — E theologia dogmatica: 1. Quo sensu et quare ecclesia catholica sola salvifica vocatur? 2. Exponatur dogma catholicum de unitate personae in Christo? 3. Estne sacrificium missae sacrificium propitiatorium? — E theologia morali: 1. Quibus officiis obligatur parochus gregi suo? 2. An indulgen-

tiae sunt subsidium virtutis christianae? 3. An defraudantes gabellas peccant et ad restitutionem tenentur? — E theologia pastoralis: A. 1. Zakaj je v pridigah poljudnost potrebna, in kako se doseže? 2. Kdaj in kaj mora in sme spovednik spovedenca prašati, in kaj ga ne gre, ali ga celo ne sme prašati, in zakaj ne? B. Naj se izdela vpeljava v pridigo v 2 delih od natolcovanja ali krivih sodb, ktera je osnovati po reku sv. Mat. 9, 4: „Zakaj hudo mislite v svojih sercih“. C. Kersanski nauk za otroke: Od kesanja ali grévenge. — E paraphrasi biblica: Luc. 9, 18—27. Hebr. 2, 1—5.

* Tukajšna katoliška družba rokodelcov bo prihodnjo nedeljo lepo slovesnost imela. Prečastiti gospod prošt in svetovavec kranjskiga poglavarstva Dr. Simon Ladinig bodo namreč ta dan zjutrej ob devetih v nunski cerkvi maševali, in potem podobo sv. Jožefa blagoslovili, ki jo je častita Ursulinarica M. Jozefa za imevano družbo kej lepo zmalala; zvečer ob petih bo pa slovesen zbor v novim stanovanji v knežjim dvoru (gosp. ul. št. 206), kjer se bodo primerni govori imeli, in bodo tudi udje rokodelske družbe s petjem, z nagovori in dr. pričujoče podpornike in prijatle razveseljevali, katerih naj bi se prav obilno število sošlo.

* Šole so se letas 2. t. m. pričele. Število učencov je: V bogoslovskih šolah 92, v latinskih 457, v rečnih 160, v zglednih začetnih 911, v dekliških 860.

Iz Bistrice. Strašno je bila nemila kolera naš kraj prišla. Skorej vse je bilo bolno in veliko veliko jih je pomerlo. Na našim pokopališu je vse z novimi grobi napolnjeno. Pa razglasi tudi, ljuba Danica! z veseljem glasam novico, de smo pretečeno nedeljo v naši farni cerkvi, ker je kolera nehala, zahvaljeno pesem peli. Bil je ravno dan sv. roženkranca. Nar poprej so neki duhovnik naše fare prav ginljivo od boleznih govorili, potem so pa gosp. dekan véliko mašo in zahvalno pesem peli. Cerkev je bila napolnjena s pobožnimi, in vse je imelo svoje hvaležne oči na Marijo, zdravje bolnikov, obernjene.

J. Bile.

Iz Celorca. 17. nedeljo po binkostih je bila v tukajšni nunski cerkvi posebna slovesnost. Naš prečastiti gospod škof Adalbert so namreč vprico obilniga verniga ljudstva kerstili, birmali in obhajali tistih šest zamurskih deklic, ki sta jih bila v začetku tekočiga leta častita duhovna Olivieri in O. Andrej v naše mesto pripeljala in ki so jih bile blagoselčne Ursulinarice v odrejo sprejele. Stare so okoli 6—12 let, in v tako kratkim času so se navadile kersanskiga nauka, in nemško govoriti, brati in pisati. Kolika dobrota je torej za uboge zamurke, de so pri tako usmiljenih gospeh zavetje dobile, ker otete so zdaj na telesu in na duši!

Starost nekterih far na Goriškem. H. Ako bi bile stare pisma bolje ohranjene ali znane, starost mnogih far na Slovenskim bi nam bila bolj gotova. Posebno važno za cerkve, ktere so bile nekda pod Oglejskim patriarham, je od te strani pismo kralja Karlmana od l. 879, v katerim so poterjene pravice patriarhov in njih posestva, samostani in farne cerkve; to pismo je sicer de Rubeis priložil v svojih bukvah od spominkov Oglejske cerkve (Monumenta ecclesiae Aquilejensis tom. I. cap. I.); pa našel je imena farnih cerkev preveč popačene, in jih je torej izpustil. Ko bi jih bil pač pristavil, pisane kakor si že bodi, še bi se morebiti dalo kaj iztolmaciti; pa morebiti de je to pismo še kje ohranjeno v kakim prepisu Goriškiga, Čevdaškiga ali Videmskiga arhiva. Vender se star spomin mnogih far goriških in furlanskih, menj krajnskih, koroških in stajarskih, še nahaja v bukvah, ktere je de Rubeis izdal, in kar Goriško stran zadeva, ni več zadosti med ljudi dan. Med drugim mi je pred kratkim po dobroti čast.

gosp. Reša, Iderakiga fajmoštra in dekana, poterjen prepis starih pravic Čevdaških korarjev prišel v roke, kjer so tudi nekatere stare slovenske fare imenovane; pomniti se mora namreč, da je bilo kedaj mnogo far na Furlanskim in Tominskim poddruženih pod tiste korarje. V tistim prepisu imenuje bula papeža Celestina III. od l. 1192, tudi omenjena v letnim popisu stanú Goriško nadškofije, fare Vuče (Volzana), Bovec (Plez) in S. Vid (mons. a. Viti), zraven med drugimi farami v Čevdaški okolici tudi slovensko faro sv. Petra (s. Petri in Algida); pa Vuče šteje de Rubeis že v sklepih Čevdaškiga zbora od l. 1015, kjer je patriarh Janez IV. ondašnim korarjem izročil desetino v Vuški fari (decimam de plebe Volzana, beseda plebs pomenja v latinščini srednjega veka toliko kot fara, od tod ime plebanus, fajmošter). List patriarha Rajmunda od l. 1297 v prepisu imenovanim govori od fare v Tominu (plebs Tulmini), ktera je bila Čevdaškim korarjem spet nazaj dana; de Rubeis namreč pripoveduje pred, da jo je patriarh Gregor l. 1253 vzel bil tistim korarjem, je torej že pred mogla biti v njih posesti. Sklep Čevdaškiga korarstva od l. 1306 določuje dohodke duhovnih pastirjev na Tominskim, in ondi je že tudi Koborid (Cavoretum) med fare šteti; povedano je, da vikarja v Vučah in pri sv. Vidu imata vsak še mašnika, vikarji v Tominu, Bovecu in Koboridu pa vsak še učenca (scholaris) zraven sebe. Bula papeža Pija II. od 4. junija 1459 v imenovanem prepisu poterdjuje pravice Čevdaških korarjev, ter šteje spet cerkve v Vučah, Bovecu, pri sv. Vidu, sv. Petru in še pri sv. Leonardu v slovenski Furlaniji. Bula papeža Pavla IV. od 12. kim. 1558 spet poterdjuje pravice Čevdaškiga korarstva; med temi imenuje pravico, mašnike mesta in okolice v zbor klicati, in vso duhovno sodno oblast nad njimi opravljati; tako pravico, kakor piše de Rubeis, je patriarh Gerard že leta 1122 izročil tem korarjem. Posebno skerb za podružene fare je korarstvo, kakor piše Marian v svoji zgodovini vse avstrijske duhovšine (Austria sacra b. V. str. 410), enimu udu iz svoje srede kot nadmašniku izročilo, in sicer je bil drugi odločen za fare na Tominskim pod avstrijsko oblastjo, in drugi za furlanske fare pod Beneško vlado; tisti nadmašnik je Tominsko stran vsako leto po dvakrat obiskoval, enkrat je obhajal vse cerkve po samim, ter je delal obrat za dohodke in izdaje, drugikrat je pri sv. Lucii poleg Soče opravljal djanja duhovne sodbe za duhovšino in za ljudstvo. V letu 1737 pa je bil po prizadevanji avstrijske vlade stanovitven nadmašnik postavljen v Tominu; prvi je bil korar Andrej Foramiti, ki je ondi tudi fajmošter bil. Takrat so bile lastne fare že tudi v Nemških Rovtah in Podmevcu, ločene iz Tominske, v Cirkni, Šebrelji in Spodnji Idrii, ločene od Šent-Vidske. Nadmašnik v Tominu je ostal tudi pod Goriško nadškofijo, dokler ni drugačna naredba nastopila. Od Spodnje Idrije priča l. 1780 Janez Noltingen, tačasni nadmašnik, da je bila pred le kaplanija, se je pa konec 16. stoletja začela za faro šteti. V nekim listu cesarja Ferdinanda III. od l. 1651, kakor se bere v predimenovanem prepisu, je beseda od g. Andreja Novaka, fajmoštra v Spodnji Idrii; za njim je prišel g. Anton de Grazia l. 1652, kakor se nahaja v kerstnih bukvah. V Iderško mesto pa, kakor piše imenovani nadmašnik g. Noltingen, je prišel lasten duhoven kmalo po tem, ko se je krog rudnih jam več ljudstva naselilo; pravijo, da precej takrat, ko je bila prva duhovna hiša zidana, namreč l. 1549; od tedaj je pred ko ne tudi cerkev s Trojice; cerkev sv. Barbare se je zidala l. 1622. V

pervih kerstnih bukvah je pisan kaplan Janez Slavac l. 1655, prvi fajmošter je bil ondi Jakob Weiz l. 1752. Obe Idrii ste prišle l. 1792 pod Ljubljansko škofijo.

Razgled po keršanskim svetu.

Iz Prage. Njih milost kardinal in Praški vikš škof Švarcenberg so v pastirskim listu od 6. kimovca svojim ljubimu duhovstvu naznanili napravo sobivališa za latinske šolce, kakoršna v naši škofiji po dobroti svojiga vikšiga pastirja v prijaznim Alojzijevisu že več let imamo, in že je vsako leto nekaj duhovnov posvečenih, kateri so bili Alojzijanci. Naklonilo je kardinala k ti napravi zraven družih vzrokov zlasti tudi to, ker so v njih obširni nadškofiji število duhovstva zmanjšuje. Sprejemali se bodo v to sobivališo (Studentenconvict) taki učenci, kateri imajo nagnjenje k duhovskemu stanu, vendar bo pa vsakimu na voljo pušeno, kakošen stan de si hoče poznejši izvoliti. Začetek so vikš pastir v svojim semeniši napravili, in so za zdaj 20 naj vredniših in naj potrebnih učencov v semenišo zastopj sprejeli, kjer bodo z vsm potrebnim prekerbovani. Zamorejo pa tudi drugi sprejeti biti, ako plačajo po 150 gold. in njih starši prirekó, da saj branili ne bude, ako se bodo njih sinovi poznejši za duhovski stan odločili. Blagodušni kardinal se priporočajo duhovnim in drugim dobroserčnim vernim za njih pomoč, ker so to koristno napravo brez vsih pomočkov pričeli, še posebej pa duhovne za Jezusove ljubezni voljo prosijo, da naj bi v svoji oporoki ali poslednji volji svoje premoženje po duhu sv. Cerkve obračali, in torej študentovskiga sobivališa ne pozabili, ki se ima napraviti; še posebej pa, da naj za serčni vspeh te duhovne naprave pri sv. maši k Gospodu molijo, kateri nam sam kliče: Prosite Gospoda žetve, da delavcov pošlje na svojo njivo, ki naj bo z Očetam in sv. Duham hvaljen vekomej!

Iz Rima, 11. kim. Zbor svetih šeg je začel po izpostavljenim sv. Rešnjim Telesu v cerkvi dell' Anima in navadni pobožnosti, preiskovati junaške čednosti in zlasti 6 posebnih čudežev Janeza Sarkonder-ja, kateri je na Marskim umerl, in ga želijo za zveličaniga in svetnika razglasiti, kar pa še ni ravno tako kmalo upati, ker Cerkev pri enacih silo tehtnih rečeh iz modrih namenov močno počasi in previdno dela.

Premembe duhovšine.

V Sekovski škofiji. Za kaplane pridejo: Gosp. R. Muschet v Šenčur pri Judenburgu, g. Ant. Frič v Šentožbald, g. Fr. Kerenič v Oberwoelz, g. Kaj. Loeffler v Muerzzuschlag, g. Mat. Grasser v Kindberg, g. Jož. Strodl v Eisen-erz, g. K. Kral v Šentlorenu, g. Jan. Riegler v Hieslau, g. Mat. Puster v Šmarji, g. Ant. Lustig v Oberwoelz, g. K. Hora v Murau, g. Jan. Hartner v Maria Schoeder, g. Vilh. Felkl v Šenčur pri Muravi, g. Jož. Wiener v Irnding, g. Al. Zeiringer v Sekladning, g. Ign. Grantl v Liezen, g. Ant. Mitarsch v Šmarji pri Knittelfeldu, g. Jan. Toplok k sv. Barbari pri Wurnbergu. — Za namestnika je v Koetsch poslan g. Fr. Rath. — Gosp. Jan. Worm je na Dunaj v Frintinej poslan. — Vikariat v Oeblarnu je podeljen O. Rud. Gersprich-u, lokalija v Gamsu pa O. Kar. Oberst-u. — Umerla sta: O. Od. Schmid, 6. mal. serp., in O. Hieron. Šinkovič 29. mal. serp.

V Lavantinski škofiji. Št. Jaderska fara je podeljena g. Jan. Hafner-ju, Pilštanska fara pa g. And. Lenarčič-u. — Za namestnika v Dješko pride g. Ant. Oswald. — Kaplani so prestavljeni: g. Fr. Volavšek na Vransko, g. Jož. Novak v Št. Vid pri Ponkvi, g. Jož. Sohler v Rogatec. — Gosp. Mat. Omerzu se je za nekoliko časa v pokoj podal.